

participi, el Sr. Roca té en compte, ultra els diferents matisos o graus de gramaticalització del verb *tenir*, l'aspecte del verb en participi, la natura d'aquest darrer i la circumstància de coincidir o no el subjecte del verb en mode personal amb el lògic del participi. Un veritable valor aspectual del perfect —ço és, el que s'obté quan ha desaparegut qualsevol sentit concret del verb *tenir*, el participi és perfectiu i la identitat dels dos subjectes alludits està assegurada —és més aviat rar en català antic, bé que devia ésser més freqüent en la llengua parlada. El català antic, com el modern, no va tan lluny com el castellà en l'ús auxiliar de *tenir*, i molt menys que el portuguès, puix que en aquesta llengua el triomf de *ter* ha estat total. El Sr. Roca ha il·lustrat la seva comunicació amb abundosos exemples.

Intervé el PRESIDENT (caldria precisar l'ús d'aquests verbs en escriptors de totes les èpoques i de totes les tendències i influències, així com, per a la llengua parlada, en les distintes capes socials) i el COMUNICANT (es proposa d'ampliar el seu treball en aquest sentit). — CARME BOYÉ, Secretari.

26 febrer 1955: Història. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Prof. CONSTANTIN MARINESCU exposa els resultats dels seus estudis referents a *Nouveaux éléments historiques dans «Tirant lo Blanch»*. Es refereix en primer lloc als coneixements geogràfics de Joanot Martorell concernint sobretot l'Orient, en primer lloc Rodas i Xipre, illes on els catalans es trobaven en nombre considerable a la seva època. Episodis de guerra (renegats passats als cristians, l'incendi de tal galera capitana, etc., mencionats per l'autor) recorden esdeveniments contemporanis força fàcilment identificables pel recercador que coneix la història del segle xv. El Comunicant, després d'alludir al rei de Xipre, que en la novel·la resulta ésser fill d'un forner, en el qual veu un paral·lel amb les versions populars sobre l'origen del rei Ferrante de Nàpols, es detura especialment en l'enumeració, força detallada per Martorell, de dues categories de nobles, els uns fidels a l'«Emperador bizantí», els altres en lluita contra ell a sou dels turcs, i després d'un examen minuciós de llurs noms i títols, pervé a identificar-ne un gran nombre, entrè els contemporanis de l'autor, i conclou que es tracta de la presentació disfressada de les revoltes dels barons contra Ferrante. Per consegüent, l'Emperador bizantí, que en la novel·la no té res d'un sobirà oriental, no és altre que el successor a Itàlia d'Alfons el Magnànim, i els episodis contats per Martorell no fan sinó reflectir els renous provocats per la presència al tron de Nàpols d'un rei estranger que sacsejaren el reialme de Nàpols després de la desaparició d'Alfons el Magnànim i ens aporten un element incontestable per a precisar la data en què fou començada la redacció de *Tirant lo Blanch* (el moment indicat per Martorell — el 2 gener 1460 — seria doncs fora de dubte, car la primera revolta dels barons napolitans havia esclatat el 1459). Un examen més aprofundit de la segona revolta dels barons contra Ferrante (1485-1487) podria potser menar a noves conclusions concernint l'acabament de la redacció. Quant al problema de la intervenció de Martí Joan de Galba en la redacció de *Tirant lo Blanch*, el Comunicant no pot defugir un cert escepticisme: voldria saber, per exemple, si hom coneix cap escrit degut a la ploma de Galba, la qual cosa permetria de fer comparacions d'ordre estilístic. A més, què sabem de la carrera d'aquest Martí Joan de Galba? En aquest respecte el Sr. Marinescu es complau a aportar al *dossier* d'aquest darrer una simple menció referent a ell a les Corts convocades el 1449.

Intervenien el PRESIDENT (agraeix al Comunicant que després del treball guanyador del Premi Bonsoms de 1952, actualment en premsa, insisteixi en les seves investigacions sobre la gran novel·la catalana quatrecentista), els Srs. J. RUBIÓ (el Sr. Marinescu ha internacionalitzat el *Tirant* amb els seus treballs i ens ha fet veure un Martorell ben al corrent de tot el que passava a les terres mediterrànies) i P. BOHIGAS (bé que no tots els materials adduïts siguin provatoris, demostren que en el *Tirant* ha estat recollit un

ambient històric que Martorell coneixia; la qüestió de la data de la novella és encara difícil de resoldre; el suposat fill del rei que resulta ésser fill d'una persona de condició humil pot ésser un tema purament literari) i el COMUNICANT (precisions sobre la data). — R. ALBERT I LLAURÓ, Secretari.

11 març 1955: Art i Arqueologia. — Presideix el Sr. JOAN AINAUD.

El Sr. MIQUEL TARRADELL informa sobre *Noves descobertes referents a l'Edat del Bronze*, fetes en excavar una cova marroquina de la zona de Gibraltar, en una petita vall entre Ceuta i Alcassarseguer, prop del poblat del Biutz (a 20 km a l'oest de Ceuta). Aquesta vall s'obre al mar en una petita cala, anomenada amb un topònim que significa «el port», prou clar per a indicar-ne la importància com a camí de penetració a l'interior del territori, on altrament han estat trobades restes de civilitzacions antigues (púnica i romana). La cova estudiada — el nom de la qual és Gar Cahal, que significa «forat negre» — fou excavada pel Comunicant en dues campanyes el juny i el novembre passats, i ofereix un interès especial per l'estratigrafia segura que presenta i pels rics materials que hi han estat trobats. Hom pot observar-hi els següents nivells: a) nivell superficial, amb materials d'època històrica (0,5 m); b) nivell probablement del Bronze, amb materials pobres (de 0,6 m a 1,4 m; correspon potser a l'època de l'Argar; cal fer encara l'estudi dels perfils dels vasos per a veure amb què concorda al nord d'Àfrica); c) nivell Eneolític, amb materials diferents, que subdivideix en III a, amb restes del vas campaniforme del tipus de Carmona (d'1,4 m a 2,05 m; nivell caracteritzat per les cendres d'una llar de foc; confirmació de l'intercanvi entre Andalusia i el nord d'Àfrica), i III b, amb ceràmica pintada de tipus sicilià o de la Mediterrània oriental, amb vasos pintats dels Millares i amb un vas de ceràmica cardial fragmentat (de 2,05 m a 2,70 m); d) nivell del final del neolític i mesolític, sense ceràmica, només amb sílex (fins als 4,5 m). Hi ha també restes de ceràmica «de les coves», repartits en els diferents nivells. Els estrats, ampliat i que no admeten barreja, del Gar Cahal, mostren l'ordre cronològic de la ceràmica, que va del Neolític a l'entrada del Bronze: 1) ceràmica pintada de Sicília i oriental; 2) ceràmica cardial; 3) vas campaniforme. Segons les conclusions del Comunicant, queda comprovat el pas del vas campaniforme al Marroc, però no com a conseqüència d'una invasió ni de simple influència cultural de la Península, sinó probablement per simples contactes comercials; la presència per primera vegada de ceràmica pintada, gràcies també al comerç, marca una etapa segura de navegació costera o de cabotatge. La cova excavada és, doncs, important per a la fixació de la cronologia i per a les relacions de la ceràmica pintada i el vas campaniforme. Cal continuar, però, l'estudi dels materials descoberts; el Sr. Tarradell no podia, en la sessió d'avui, donar-ne sinó un petit avanç.

Intervenien el PRESIDENT, el Sr. J. DE C. SERRA I RÀFOLS (es refereix a les excavacions que duu a terme a la Llacuna — Vall de Cervés — i a Moià; l'estratigrafia i la cronologia que en pot deduir concorden amb les de Gar Cahal) i el COMUNICANT. — PERE VEGUÉ, Secretari.

18 març 1955: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El PRESIDENT presenta el Prof. Arnald Steiger, de la Universitat de Zuric, i recorda els seus estudis més importants.

En la seva comunicació sobre *Cuestiones de Geografia lingüística*, el Prof. STEIGER diu que un dels problemes fonamentals que planteja la lingüística és el de les etapes de diferenciació del llatí en els distints països de la Romània. Una rigorosa investigació ha d'ésser basada en la comparació progressiva. Si, per exemple, a Dàcia són conservats arcaïsmes que hom troba a la Romània central, això és degut al fet que hom ha parlat en aquell país un llatí més antic. És també fonamental l'estudi dels fenòmens d'analogia entre els diferents pobles. A la Romània meridional és un problema bàsic. Per exemple,